

# Waarnemingen van roofvogels langs de Zwarte Zeekust van Roemenië in januari 2010

Gerard L. Ouweneel

Met als primair doel het tellen van de aanwezig geachte Roodhalsganzen *Branta ruficollis* verbleven vier Nederlandse vogelaars van 17 tot en met 22 januari 2010 in het Roemeense deel van de Dobrogea, de kuststreek van de Zwarte Zee. Waarschijnlijk als gevolg van de voor de streek ongewoon strenge winterse omstandigheden, ontbraken de ganzen, hetgeen trouwens gold voor bijna alle watervogels. Opmerkelijk waren de vrijwel dagelijks waargenomen Bruine Kiekendieven en een kennelijke cold-rush van Blauwe Kiekendieven.

In de veertig jaar dat auteur in de ten zuiden van de Donaudelta liggende Dobrogea komt, veranderde er veel. Rond 1970 bestond het gebied voornamelijk uit tarweakkers, met hier en daar stepperelicten. De langs de kust liggende lagunes hadden toen open verbindingen met de Zwarte Zee, hetgeen resulteerde in een brak milieu. De veranderingen voltrokken zich vooral ná 1990. De openingen naar de Zwarte Zee werden gedicht, waardoor de lagunes verzoetten. Langs de oevers verrezen centra voor sportvissers en er kwamen hoogspanningsleidingen, windturbineparken en nieuwe wegen. Door de introductie van maïs en druiven, nam het tarweareaal af.

Tijdens ons verblijf verliep als gevolg van het strenge winterweer het transport moeizaam. Er waren dagen met onophoudelijke sneeuwval, op één dag zo hevig dat wij er niet op uit konden. De harde, direct over de Zwarte Zee aanjagende, oostenwind woei de sneeuw op tot hoge duinen, die wegen blokkeerden. Overdag kwam de temperatuur niet hoger dan minus tien. De lagunes waren geheel bevroren.

Over de winterverspreiding van Bruine Kiekendieven langs de westoever van de Zwarte Zee zijn de bronnen niet eensluidend: Bulgarije of de Dobrogea annex Donaudelta? Recente gepubliceerde overzichten indiceren dat nog noordelijker wordt overwinterd, tot op De Krim (Beaman *et al.* 1998, Ferguson-Lees *et al.* 2001). Roberts (2000) schrijft voor Roemenië 'some winter' en voorts 'some evidence that the population in winter seems largely to be made of juveniles'.

Recente publicaties gingen in op het winter voorkomen van Bruine Kiekendieven in Nederland in heden en verleden. Met uitzondering van Zeeuws-Vlaanderen is de soort thans een zeldzame wintervogel in ons land. Driekwart eeuw geleden was dat anders. De verandering in status als wintervogel voltrok zich vanaf rond 1950, waarbij mogelijk het verdwijnen van de dynamische zilte milieus langs de voormalige Zuiderzee en in de Delta een rol speelde (Castelijns & Castelijns 2008, Ouweneel *et al.* 2010). Ook in de kustlagunes van de Dobrogea is verzoeting gaande, reden waarom wij de Bruine Kiekendieven extra aandacht gaven. Wij kregen de soort op drie van de vier velddagen te zien, met in totaal 11 individuen. Daarbij verbleven 6 exemplaren op één locatie, gelegen langs de zuidelijke Donau-arm bij Bestepe. Deze vogels vlogen (of vielen daar in) op 21 januari bij schemer boven een rietareaal. Kennelijk betrof het

een slaappleats. Bij deze vogels bevond zich een adult wijfje en twee, waarschijnlijk derdejaars, mannen. Op 22 januari zagen wij bij Histria kort achter elkaar 3 nog niet geheel uitgekleurde mannetjes. Alle waargenomen Bruine Kieken vloegen boven of in de nabijheid van forse rietvelden langs de lagunes, waarbij de vogels de indruk wekten plaatsgebonden te zijn, en niet op doortocht.

Dat laatste gold niet voor de op alle velddagen waargenomen Blauwe Kiekendieven. Op eentje na, een adulte vrouw, waren het evident passanten, met op 20 januari 12 exemplaren en de volgende dag nog eens 10. Bij de in totaal 33 waargenomen individuen waren 17 mannen. Vanaf de twee noord-zuid door de Dobrogea lopende kustwegen konden wij zien hoe de Blauwe Kiekendieven over het besneeuwde golvende akkerland strak zuidwaarts trokken, steeds individueel, met op 20 januari rond het middaguur 3 mannetjes binnen 20 minuten.

Van de in totaal 99 getelde Buizerds, telden wij er 42 op 22 januari. Hierbij 27 exemplaren in los troepverband, cirkelend en daarna hoog afzeilend in zuidwaartse richting. Aannemelijk was dat zowel de Blauwe Kiekendieven als Buizerds zich verplaatsten onder invloed van de winterse omstandigheden met zware sneeuwval. Dat ging ook op voor tenminste 2 van de waargenomen Smellekens. De andere waargenomen roofvogelsoorten leken plaatsgebonden. De Arendbuizerds verrasten ons. Roberts (2000) noemt deze zeldzame broedvogel van uitsluitend de Dobrogea een standvogel.

Tabel 1. Waargenomen roofvogels in de Dobrogea in Roemenië op 18-22 januari 2010 *Birds of prey observed in the Dobrogea, Romania, during 18–22 January 2010.*

| Soort<br><i>Species</i>                     | Aantal waargenomen<br><i>Number observed</i> | Aantal observatiedagen<br><i>N. observation days</i> |
|---|--|--|
| Zeearend <i>Haliaeetus albicilla</i>        | 3  | 1  |
| Bruine Kiekendief <i>Circus aeruginosus</i> | 11   | 3  |
| Blauwe Kiekendief <i>C. cyaneus</i>         | 33   | 4  |
| Sperwer <i>Accipter nisus</i>               | 10   | 4  |
| Buizerd <i>Buteo buteo</i>                  | 99   | 4  |
| Ruigpootbuizerd <i>B. lagopus</i>           | 11   | 3  |
| Arendbuizerd <i>B. rufinus</i>              | 3  | 2  |
| Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>          | 16   | 4  |
| Smelleken <i>F. columbarius</i>             | 4  | 3  |

## Summary

### **Ouweneel G.L. 2010. Raptors observed in the Dobrogea, Romania, in January 2010. De Takkeling 18: 161-163.**

During 18-22 January 2010, nine raptor species were observed in the coastal zone of the Romanian Dobrogea. During this short stay, the weather was dominated by low temperatures (maximum temperature  $-10^{\circ}\text{C}$ ) and heavy snowfall. As the coastal lagoons nowadays held fresh water, they were completely frozen over. Consequently, waterbirds were absent.

During four days of fieldwork 11 Marsh Harriers *Circus aeruginosus* were observed. In late afternoon of 21 January, six birds - with at least one adult female and two subadult males - entered a roost in a large reedbed near Bestepe along the southern coast of the delta. On 22 January, three subadult males were seen near Histria, probably also in the vicinity of a roost. All Marsh Harriers behaved as resident birds.

Hen Harriers *Circus cyaneus* (33 birds on 4 days, of which 17 males; 3 males passed Histria in 20 minutes on 20 January) and Buzzards *Buteo buteo* (the majority of 99 birds, among which a flock of 22 birds near Sinoe on 20 January) showed distinct southward displacements, presumably cold rushes in anticipation of the severe winter conditions and heavy snowfall.

Other raptors seen involved White-tailed Eagles (3), Sparrowhawks (10), Rough-legged Buzzards (11), Long-legged Buzzards (3), Kestrels (16) and Merlins (4).

## Literatuur

Beaman M. & Madge S. 1998. The Handbook of Bird Identification for Europe and the Western Palearctic. Christopher Helm, Londen.

Castelijns H. & Castelijns W. 2008. Het overwinteren van de Bruine Kiekendief in Zeeland. Limosa: 81: 41-49.

Ferguson-Lees J. & Christie D. 2001. Raptors of the world. Christopher Helm, Londen.

Ouweneel G.L., Nap J. & Bijlsma R.G. 2010. Overwintering van Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* in de IJsseldelta tussen 1925 en 2007. De Takkeling 18: 45-60.

Roberts J. 2000. Romania. A bird watching and wildlife guide. Burton Expeditions, Burton.

*Adres: Lijster 17, 3299 BT Maasdam, glo@xs4all.nl*